

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun final draft -versio. HUOM! Versio voi poiketa alkuperäisestä julkaisusta sivunumeroinnin, typografian ja kuvituksen osalta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Suikkanen, E (2018). Kirjasto avoimuuden askelmilla Turun AMK:ssa. Kreodi, 3. AMKIT-konsortio.

URL: <https://www.kreodi.fi/en/25/Artikkelit/478/Kirjasto-avoimuuden-askelmilla-Turun-AMKssa.htm>

Pysyvä linkki rinnakkaistallenteeseen: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018072414380>

CC BY-NC-SA 4.0

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a final draft of the original publication. NB. The self-archived version may differ from the original in pagination, typographical details and illustrations.

To cite this, use the original publication:

Suikkanen, E (2018). Kirjasto avoimuuden askelmilla Turun AMK:ssa. Kreodi, 3. AMKIT-konsortio.

URL: <https://www.kreodi.fi/en/25/Artikkelit/478/Kirjasto-avoimuuden-askelmilla-Turun-AMKssa.htm>

Permanent link to the self-archived copy: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018072414380>

CC BY-NC-SA 4.0

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Kuva: Sirpa Nypelö

11.06.2018, 13:17

KIRJASTO AVOIMUUDEN ASKELMILLA TURUN AMK:SSA

Eija Suikkanen

Turun ammattikorkeakoulu on sitoutunut edistämään avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteita ja toimintaa. Konkreettisesti toimintaa edistää Open science -ryhmä, joka nimettiin vuoden 2018 alusta. Toimintaa koordinoi koko ammattikorkeakoulun tasolla Kirjasto- ja tietopalvelut.

Open science -ryhmän tehtäväksi on nimityspäätöksessä määritelty open science -toiminnan ja -palveluiden kehittäminen ja tuottaminen sekä avoimen toimintakulttuurin edistäminen Turun AMK:ssa. Taustana ryhmän perustamiselle oli Turun AMK:n eri yksiköjen yhteistyö iScout-hankkeessa vuonna 2017. Hankkeen yhden työpaketin tavoitteena oli ottaa avoimen tieteen käytänteet osaksi Turun AMK:n toimintaa. Yhtenä konkreettisena tuloksena syntyi ehdotus avoimen tieteen ja tutkimuksen palveluita tuottavasta ryhmästä. Mallia otettiin Turun ammattikorkeakoulussa aiemmin toimineesta ATT-ryhmästä, joka puolestaan oli pitkälti iScout-hankehakemuksen valmistelija. Hankkeen aikana sovittiin myös, että Turun AMK:ssa käytetään termiä open science -toiminta, erotuksena kilpailulainsäädännössä käytetylle avoin tutkimus -termille.

Open science -ryhmässä on seitsemän jäsentä Turun AMK:n eri yksiköistä: TKI-palveluista, Sopimustiimistä, Viestintäpalveluista, Oppimisympäristöpalveluista, Koulutuksen kehittämisestä ja Kirjasto- ja tietopalveluista. Ryhmän lähtökohtana on open science -palvelut ja niiden kehittäminen ja tuottaminen tutkimuksen ja oppimisen tarpeisiin. Kaikki mukana olevat yksiköt edustavat Turun AMK:n Yhteiset palvelut -sektoria. TKI-palvelut tukevat projekteja monin eri tavoin koko niiden elinkaaren ajan, esimerkiksi aineistohallinnassa. Sopimustiimi tarjoaa neuvontaa avoimuuteen liittyvissä sopimusasioissa ja eettisissä kysymyksissä. Viestintäpalveluiden pääpaino Open science -ryhmässä on julkaisuihin liittyvissä palveluissa ja Oppimisympäristöpalveluiden on tarkoitus tuottaa avointa toimintakulttuuria tukevia IT-palveluita. Koulutuksen kehittämisen näkökulma on opiskelijoiden avoimen tieteen ja tutkimuksen osaamisessa. Kirjasto- ja tietopalvelut koordinoi Turun AMK:n open science -toimintaa ja ryhmän vetäjä ja sihteeri ovat kirjaston henkilökuntaa. Kirjasto vastaa erityisesti rinnakkaistallentamisesta ja avoimeen julkaisemiseen liittyvästä ohjauksesta ja on myös vahvasti mukana aineistojen hallintaan liittyvässä palvelumuotoilussa.

OPEN SCIENCE -PALVELUTARJONNASTA APUA TUTKIJOILLE JA KIRJOITTAJILLE

Vuonna 2017 iScout-hankkeessa tuotetut oppaat aineistohallinnasta ja avoimesta julkaisemisesta ovat perusta open science -palveluille. Niissä kuvataan yleisesti open science -toimintatapoja ja ohjataan avointa TKI-kulttuuria edistäviä käytänteitä ja Turun AMK:n linjauksia. Aineistohallinnan opas perustuu ammattikorkeakoulujen "Avoimuuden lisääminen korkeakoulujen käyttäjälähtöisessä innovaatioekosysteemissä" -hankkeessa laadittuun oppaaseen. Avoin julkaiseminen – Open access -oppaassa kuvataan avoimen julkaisemisen käytänteitä, ohjeistetaan julkaisutiedonkeruuta ja rinnakkaistallentamista sekä tuodaan esiin tapoja edistää tutkimuksen ja tutkijan näkyvyyttä.

Avoimen julkaisemisen palvelutarjontaan kuuluvat myös tieteelliseen julkaisemiseen liittyvät palvelut, erityisesti tieteellisten julkaisujen, niin OA- kuin muidenkin, laadun arviointi silloin kun julkaisun kirjoittaja kartoittaa julkaisukanavaa tuotokselleen. Tutkijoita on neuvottu myös mm. ORCID-tunnuksen käyttöönotossa ja tutkimuksen yhteisöpalveluiden käytössä. ORCID-tunnuksen käyttöönottoa on tarkoitus laajentaa Turun AMK:ssa mm. tiedotuksella.

Julkaisujen rinnakkaistallentaminen on lähtenyt käyntiin: Turun AMK:n rinnakkaistallennetta hyödynnetään koulutukseen hakeutuvien ennakotehtävämateriaaleissa tänä keväänä. Osana tohtorikiihdyttämö-toimintaa Turun AMK:n avoimen AMK:in tarjontaan kuuluu yhteistyössä Valencian polyteknisen yliopiston kanssa jatko-opintoihin kelpaava opintojakso Academic Writing, jossa kirjaston open science -asiantuntija on yhtenä opettajana kertomassa tiedonhankinnasta ja open science -käytännöistä.

VUONNA 2018 PAINOPISTEENÄ AINEISTOJEN HALLINTA

Vuoden 2018 painopisteenä on TKI-toiminnassa syntyvien aineistojen hallinnan palvelut. Tänä keväänä on aloitettu systemaattiset keskustelut tutkimusryhmien kanssa hankkeissa syntyvien aineistojen hallinnasta. Meitä Open science -ryhmässä kiinnostaa, minkälaisia tallennuspalveluita Turun AMK:n tutkimusryhmät tarvitsevat ja haluavat. Keskustelukierros on vasta alussa, ja kestää jonkin aikaa, ennen kuin kaikki yli 30 tutkimusryhmää on kierretty. Jo nyt on selvää, että tutkimusryhmät tarvitsevat tukea aineistojenhallinnassa ja tallennuspaikkaa aineistoilleen. Tutkimusaineistojen tallennus hankkeen tai projektin aikana on palvelu, jollaista ei ole vielä tarjolla kansallisesti, vaikka IDA-palveluun sellaista suunnitellaankin. Suunnitteilla onkin paikallisesti hallinnoidun tallennusratkaisun toteuttaminen.

Oman lisänsä tutkimusaineistojen hallintapalvelujen tarjonnan kehittämiseen tuo huhtikuun lopussa 2018 tullut tieto AMK:ien OKM-rahoitteisesta hankkeesta avoimeen TKI-toimintaan liittyen. Hankkeen toivomme kirkastavan sitä, mitkä tutkimusaineistojen tallennuspalvelut sopisivat parhaiten TKI-toiminnan tarpeisiin ammattikorkeakoulujen kontekstissa.

Opiskelijat tuottavat myös aineistoja esimerkiksi opinnäytetyötä tehdessään. Opiskelijoiden tuottamien aineistojen tallennus on yksi kehittämiskohteistamme Turun AMK:ssa. Opiskelijat tarvitsevat ohjausta osana opinnäytetyöprosessia aineistojen hallinnasta ja tallentamisesta.

Myös tietosuojakysymyksiin liittyvä neuvonta tutkimuksen osalta on yksi Open science – palvelu Turun AMK:ssa. Henkilötietoja sisältävät aineistot, oli kyse sitten opinnäytetyötä varten kerätyistä haastatteluaineistoista tai TKI-hankkeen aineistoista, edellyttävät aineistojen käsittelyssä osaamista, joka korostuu tietosuojauudistuksen uusissa velvoitteissa.

HUOMIOITA JA KATSE TULEVAISUUTEEN

Turun AMK:n open science -ryhmä on innostunut ja osaava asiantuntijatiimi. Tutkimustoiminnan tarpeet palveluille ovat ilmeiset, mutta niihin pystytään resurssisyistä vastaamaan vain rajallisesti. Yksittäisiä TKI-toimijoita on pyritty ohjaamaan heidän tarpeidensa mukaan, esimerkiksi opastamalla ORCID-tunnuksen tekemisessä ja käytössä, OA-julkaisujen laadun arvioinnissa ja tieteellisen artikkelin julkaisuprosessissa.

Turun AMK:n johdon tuki avoimen tieteen ja tutkimuksen käytäntöjen kehittämisessä on tärkeä. Turun AMK:n tutkimuksesta vastaava vararehtori, joka on ollut mukana tutkimusryhmien kanssa käydyissä keskusteluissa tutkimusaineistojen hallinnasta, on omalta osaltaan tutkijana ja julkaisujen tuottajana näyttänyt esimerkkiä niin rinnakkaistallentamisessa kuin tutkijan näkyvyyden lisäämisessä.

Tutkimusaineistojen hallintaa pohditaan aktiivisesti paikallisten korkeakoulujen kanssa Terveyskampus-verkoston työryhmässä, joka miettii aineistojen hallintaa myös tietosuojan

ja arkistoinnin kannalta. Työryhmässä on arkistoinnin, asiakirjahallinnan, tietoturvan ja tutkimuksen palveluiden toimijoita molemmista paikallisista yliopistoista (Turun yliopisto ja Åbo Akademi), Turun seudun terveydenhoitopiiristä, yliopistollisesta sairaalasta, ammattikorkeakoulu Noviasta ja Turun AMK:sta. Tavoitteena on harmonisoida tutkimusaineistojen palveluita ja löytää yhteistyömuotoja tutkimusaineistojen hallinnassa Terveyskampuksen toimijoiden kesken. Meille Turun AMK:ssa verkosto antaa oivat mahdollisuudet benchmarkata yliopistojen tutkimuspalveluiden toimintaa ja päästä kurkistamaan meitä huomattavasti pitemmällä olevaa ja isommalla koneistolla käyvää ATT-palvelutuotantoa. Siinä meille tavoitteita tulevaisuudelle!

KIRJOITTAJA:

Eija Suikkanen, vastaava tietoasiantuntija, Turun ammattikorkeakoulu, Kirjasto- ja tietopalvelut

LISÄTIETOA:

Avoin tiede ja tutkimus <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/avoin-tiede-ja-tutkimus/>

Avoin julkaiseminen – Open access -opas <http://libguides.turkuamk.fi/avoinjulkaiseminen>

Aineistohallinnan opas <http://libguides.turkuamk.fi/aineistohallintaopas>

Tohtorikiihdyttämö <https://tohtori.turkuamk.fi/seminaarit-ja-tyopajat/>

Turun AMK:n rinnakkaistallenteet <https://www.theseus.fi/handle/10024/127920>